

JUSTITIS MINISTERIET

Udlændingeafdelingen

Dato: 30. oktober 2014
Dok.: 1307185

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål A-D fra Folketingets
Udvalg for Udlændinge- og Integrationspolitik den 30. oktober
2014**

Samrådsspørgsmål A:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen forholder sig til det forhold, at formodede krigsforbrydere befinder sig på tålt ophold i Danmark, herunder redegøre nærmere for mulighederne for at retsforfølge eller hjemsende disse krigsforbrydere. Endvidere bedes ministeren redegøre for, om regeringen er indstillet på at arbejde aktivt for, at internationale konventioner justeres, så krigsforbrydere ikke fremover kan få (tålt) ophold i Danmark.”

Samrådsspørgsmål B:

”Ministeren bedes redegøre for, om uønskede udlændinge i Danmark, der opholder sig her på tålt ophold, kan sendes tilbage til en anden del af deres oprindelsesland end den del, de stammer fra. Eksempelvis burde afghanske statsborgere på tålt ophold i Danmark kunne sendes tilbage en anden del af Afghanistan. Landet er arealmæssigt 15 gange

større end Danmark og har en befolkning på små 30 millioner mennesker.”

Samrådsspørgsmål C:

”Ministeren bedes redegøre for, hvad der er til hinder for, at uønskede udlændinge i Danmark, der opholder sig her på tålt ophold, kan sendes tilbage til et land i den region, hvorfra vedkommende stammer. Eksempelvis burde afghanske statsborgere på tålt ophold i Danmark kunne sendes tilbage til et land i regionen.”

Samrådsspørgsmål D:

”Ministeren bedes redegøre for, hvad der er til hinder for, at uønskede udlændinge i Danmark, der opholder sig her på tålt ophold, kan isoleres fuldstændigt i fx den lukkede afdeling i Center Sandholm. I flere tilfælde er der tale om personer, der har begået alvorlige forbrydelser fx krigsforbrydelser og derfor ikke jf. flygtningekonventionen kan få asyl, men hvor det er åbenbart, at personer med et sådant synderegister ikke skal gå frit rundt i samfundet.”

1. Tak for de stillede spørgsmål. Jeg vil for overblikkets skyld så vidt muligt besvare dem enkeltvist. Jeg vil derfor først besvare samrådspørgsmål A, der omhandler det forhold, at formodede krigsforbrydere opholder sig i Danmark på tålt ophold, og herunder vil jeg bl.a. redegøre for mulighederne for at retsforfølge dem.

[Krigsforbrydere på tålt ophold]

2.1. Jeg er blevet bedt om at redegøre for, hvordan regeringen forholder sig til, at der er krigsforbrydere på tålt ophold i Danmark.

Det siger vel næsten sig selv, at det på ingen måde er en ønskelig situation. Og jeg tror sådan set ikke, at regeringens holdning på dette punkt adskiller sig fra den tidligere regerings holdning.

For lad mig slå fast med det samme, at udlændinge på tålt ophold grundlæggende er uønskede her i landet.

Det gælder i særdeleshed dem, der er udelukket fra asyl, fordi de har begået krigsforbrydelser. Men det gælder også dem, der er udelukket fra asyl, fordi de har begået anden alvorlig kriminalitet.

Men uanset om vi bryder os om dem eller ej, så kan vi ikke udsende dem tvangsmæssigt, fordi de i deres hjemlande risikerer dødsstraf, tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Det ville også stride mod vores internationale forpligtelser. Og dem skal vi, som et demokratisk land, der respekterer menneskerettighederne, overholde.

Vi må altså tåle deres ophold, så længe det er nødvendigt.

For det siger sig selv, at personer på tålt ophold skal udsendes, så snart det måtte være muligt. Vi skal kun tåle at have dem i Danmark, indtil

forholdene i deres hjemland har ændret sig, så vi kan sende dem hjem uden at overtræde vores internationale forpligtelser.

Derfor undersøger Udlændingestyrelsen også systematisk og grundigt hvert halve år, om der stadig er hindringer for udsendelse, ligesom de løbende har fokus på hver enkel person i Danmark, der er på tålt ophold.

Herudover foretager Udlændingestyrelsen også – i perioden mellem de halvårlige gennemgange af de enkelte sager – en vurdering af, om der er sket generelle ændringer af forholdene i de enkelte oprindelseslande, således at udlændingene fra de pågældende lande kan udsendes.

Udlændingestyrelsen er derudover meget opmærksom på praksis fra Flygtningenævnet i forhold til de lande, hvor personerne på tålt ophold kommer fra.

Det er bl.a. det, vi har set med Somalia. De generelle forhold i og omkring Mogadishu er forbedrede i en sådan grad, at Flygtningenævnet i efteråret 2013 ændrede praksis, så der ikke længere kunne gives asyl alene med henvisning til de generelle forhold i Somalia. Udlændingestyrelsen traf herefter i fire sager afgørelse om, at der kunne ske udsendelse. Flygtningenævnet stadfæstede efterfølgende afgørelserne.

Udlændingestyrelsen foretager således løbende vurderinger, der skal sikre, at de pågældende udlændinge på tålt ophold kan udsendes, så snart der måtte være mulighed for det.

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at der arbejdes intensivt på at udsende til Somalia.

[Retsforfølgning af formodede krigsforbrydere]

2.2. For så vidt angår muligheden for at retsforfølge formodede krigsforbrydere, kan jeg oplyse, at det er muligt, men overordentligt vanskeligt.

Det er Statsadvokaten for Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), der varetager behandlingen af særlige internationale straffesager.

SØIK modtager løbende sager fra udlændingemyndighederne med henblik på at undersøge, om der er grundlag for strafferetlig forfølgning af de pågældende i Danmark.

Her er det vigtigt at være opmærksom på, at der er forskel på den vurdering, som foretages af udlændingemyndighederne og den vurdering, som foretages af SØIK.

I forhold til den strafferetlige forfølgning skal man huske på, at anklagemyndigheden kun kan rejse tiltale, hvis der er en formodning om, at straffesagen kan gennemføres til domfældelse.

Anklagemyndigheden skal jo under straffesagen kunne føre bevis for den pågældendes skyld ud over enhver rimelig tvivl. Det er ikke det samme krav, der gælder for udlændingemyndighederne, når de f.eks. skal vurdere, om en udlænding skal udelukkes fra at få asyl. Her er det nok, at der er alvorlig grund til at antage, at udlændingen har begået det pågældende forhold.

Den bevisførelse, som kræves under en straffesag og den underliggende efterforskning, kan være vanskelig at gennemføre som følge af forholdene i hjemlandet.

Efterforskning af f.eks. krigsforbrydelser skal således ofte foretages i konfliktområder eller i områder, hvor der har været krig. Og der er eksempler på, at det kan være forbundet med alvorlig fare for ofre og vidner at afgive forklaring til dansk politi. Det kan også være kompliceret at vurdere troværdigheden af forklaringerne.

Hertil kommer, at forbrydelserne ofte er begået for lang tid siden, og at muligheden for at skaffe tekniske beviser derfor ofte er vanskelig.

Vi er ikke alene om at have vanskeligheder ved at retsforfølge disse personer. Derfor er der også på internationalt plan taget en række skridt for at sikre efterforskning og retsforfølgning af bl.a. krigsforbrydelser. Der er bl.a. etableret et netværk i EU-regi og samarbejdsfora i regi af nordisk samarbejde, Interpol og internationale tribunaler.

Lad mig så lige for en god ordens skyld understrege, at Danmark ikke har 21 formodede krigsforbrydere på tålt ophold. Af de 66 udlændinge, der er på tålt ophold, er der 22, der er udelukket fra at få asyl i Danmark under henvisning til Flygtningekonventionens artikel 1 F. Artikel 1 F dækker over tre udelukkelsesgrunde:

For det første litra a: Forbrydelser mod freden, krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden.

For det andet litra b: Andre alvorlige ikke-politiske forbrydelser begået uden for tilflugtslandet.

For det tredje litra c: Handlinger, der er i strid med FN's mål og grundsatninger.

Af de 22, der i dag er udelukket efter flygtningekonventionen, er der kun 5 udlændinge, der er udelukket fra beskyttelse under henvisning til

Flygtningekonventionens artikel 1 F, litra a, som blandt andet omhandler krigsforbrydelser.

[Udsendelse til en anden del af hjemlandet]

3. Jeg vil nu vende mig mod samrådsspørgsmål B, og spørgsmålet om, hvorvidt udlændinge på tålt ophold kan udsendes til en anden del af deres oprindelsesland.

Det er sådan set en vurdering, som allerede foretages i forbindelse med asylsagen. Og det gælder også i de sager, hvor udlændingen ender på tålt ophold.

For det er sådan, at hvis en asylansøger kan undgå forfølgelse eller opnå beskyttelse et sted inden for sit hjemlands grænser, er det i praksis antaget, at han ikke har behov for international beskyttelse. Og hvis det er tilfældet, er der ikke noget i vores internationale forpligtelser, der forhindrer en tvangsmæssig udsendelse.

Men i forhold til personer på tålt ophold har Flygtningenævnet altså vurderet, at der ikke er et såkaldt internt flugtalternativ, som man kan henvise dem til at tage ophold i.

Og som jeg nævnte før, vurderer Udlændingestyrelsen nu ligeledes hjemlandets forhold løbende for at undersøge, om udlændinge på tålt kan hjemsendes. I den forbindelse vurderer styrelsen også, om det er muligt at henvise udlændingen til at tage ophold i en anden region af deres hjemland.

[Udsendelse til et andet land i regionen]

4. For så vidt angår samrådsspørgsmål C om muligheden for at udsende en udlænding på tålt ophold til et andet land i regionen, kan jeg oplyse,

at der påhviler ethvert land en folkeretlig forpligtelse til at tage sine egne statsborgere tilbage, også selv om statsborgerne måtte være kriminelle.

Modsætningsvist følger det også, at et land aldrig vil være forpligtet til at modtage andre landes statsborgere.

Til illustration kunne man jo forestille sig en situation, hvor Sverige ikke ville tage en svensk statsborger tilbage, fordi den pågældende havde begået kriminalitet og var flygtet til udlandet.

Danmark ville i en sådan situation naturligvis aldrig acceptere eller føle sig forpligtet til at modtage den kriminelle svenske statsborger og give den pågældende opholdstilladelse her i landet under henvisning til, at Sverige ikke havde lyst til at få den pågældende svensker tilbage.

Personer på tålt ophold kan således ikke udsendes til andre lande end deres hjemland, fordi andre lande ikke er forpligtet til at modtage andre personer end deres egne statsborgere.

Der er dog mulighed for at udsende en udlænding til et andet land end statsborgerskabslandet, hvis udlændingen har en gyldig opholdstilladelse i dette tredjeland. Rigspolitiet udsender således løbende udviste udlændinge til andre EU-lande, navnlig i Sydeuropa, hvor de pågældende har en gyldig opholdstilladelse.

[Muligheden for frihedsberøvelse af udlændinge på tålt ophold]

5. Jeg vil nu vende mig mod samrådsspørgsmål D, hvor der spørges til, hvad der er til hinder for at isolere personer på tålt ophold fuldstændigt i den lukkede afdeling i Center Sandholm, så de ikke frit kan gå rundt i samfundet. Eller sagt på en anden måde, hvorfor kan man ikke bare frihedsberøve personer på tålt ophold.

Det kan vi ikke, fordi det vil stride mod vores internationale forpligtelser.

Det følger således af artikel 2 (om frihed til valg af opholdssted) i 4. Tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at enhver, der lovligt befinder sig på en stats område, inden for dette skal have lov til at færdes frit og frit vælge sit opholdssted.

Beskyttelsen, der også omfatter udlændinge, herunder udlændinge på tålt ophold, er dog ikke absolut. Og der er da også med de skærpede regler om opholdspligt og daglig meldepligt gjort ganske betydelige indskrænkninger i personer på tålt opholds ret til at færdes frit.

Personer på tålt ophold skal således – med mindre særlige grunde taler derimod – tage ophold på Center Sandholm, og de skal dagligt melde sig hos politiet.

I den forbindelse er det måske på sin plads at nævne, at den tidligere regering – da man strammede reglerne i 2008 – heller ikke mente, at man kunne frihedsberøve disse personer. Ligesom man fandt anledning til at anføre i forarbejderne til bestemmelsen, at det med tiden ville blive vanskeligere at begrunde opholdspligten og den daglige meldepligt ud fra en proportionalitetsbetragtning.

Og det var jo også det, vi så med Højesterets dom i Karkavandi-sagen.

Her slog Højesteret fast, at afgørelsen om, at Kakavandi skulle bo og overnatte i Center Sandholm udgjorde et uproportionalt indgreb i hans bevægelsesfrihed i strid med netop artikel 2 i 4. Tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Vi har altså allerede et meget stramt regime for personer på tålt ophold i forhold til de internationale konventioner. De skal som det klare udgangspunkt bo på Center Sandholm, hvilket betyder, at de skal overnatte der, ligesom de skal melde sig hos politiet hver dag.

Center Sandholm huser imidlertid også nyankomne flygtninge. Og det er ikke hensigtsmæssigt. Derfor vil personer på tålt ophold blive flyttet til det nye udrejsecenter, når det er etableret. Her vil de blive indkvarteret i et separat afsnit sammen med de kriminelle udlændinge, som venter på at blive sendt ud.

6. Lad mig runde af med at gentage det, som jeg startede med at sige. Regeringens holdning er klar. Personer på tålt ophold er uønskede i Danmark. Men vi må tåle at have dem i Danmark, indtil det måtte blive muligt at sende dem ud.

Samtidig må de så også tåle de vilkår, vi har fastlagt for dem. Og her må man bare konstatere, at alt for mange udlændinge ikke overholder opholds- og meldepligten. Det er ganske enkelt ikke acceptabelt.

Derfor har jeg også bedt Justitsministeriet om sammen med Rigspolitiet og Udlændingestyrelsen at se på området. Som lige nævnt har vi allerede et stramt regime, men hvis vi kan gøre mere, skal vi gøre det. Og det er det, jeg vil have Justitsministeriet sammen med Rigspolitiet og Udlændingestyrelsen til at undersøge.

Der er i øjeblikket et stort antal sager på vej igennem retssystemet om manglende overholdelse af meldepligten. De har været forsinket på grund af bl.a. Justitsministeriets sagsbehandlingstid i klagesagerne. Og det synes jeg er beklageligt og meget ærgerligt. For det skal være sådan, at en udlænding på tålt ophold, som ikke overholder sin meldepligt eller for den sags skyld sin opholdspligt, hurtigt skal mærke, at det har kon-

sekvenser. Der skal sendes et klart signal til dem, om at det er alvor, når vi f.eks. pålægger dem at tage ophold på Center Sandholm.

Derfor ser jeg også frem til at modtage anbefalingerne fra ministeriet, Rigspolitiet og Udlændingestyrelsen.

Tak for ordet.